

Иако је новим законом о обновљивим изворима енергије забрањена изградња малих хидроелектрана (МХЕ) у заштићеним подручјима то не значи да ће она заиста и бити слободна зона када је реч о тим постројењима.

Како је Данасу речено у Министарству рударства и енергетике Србије „све МХЕ који су у изградњи или су већ изграђене у складу са прописима, уколико су се истих придржавале, наставиће са процесом изградње односно несметаним радом, али ће бити појачана контрола и надзор“.

У пракси то значи да ће у заштићеним зонама ипак бити најмање 33 мале хидроелектране, укупне снаге 34,4 мегавата, од којих је пет у фази изградње. Написано је најмање, због тога што законска забрана изградње хидроелектрана у заштићеним подручјима не представља гарант да нових објеката тог типа неће бити.

– Новим законом забрањује се изградња свих хидроелектрана у заштићеним подручјима,

без обзира на тип и снагу, у циљу заштите животне средине. Изузетно, одлуком Владе може се дозволити градња у заштићеном подручју уколико се ради о пројектима од јавног и општег интереса, односно пројектима од посебног значаја за Републику Србију – објашњавају у Министарству рударства и енергетике.

Образлажући због чега је дошло до забране изградње МХЕ у заштићеним подручјима у том министарству кажу да се дешавало да нису поштовани прописи, чиме је, у неким случајевима био угрожен живи свет река и околног подручја, што указује и на несавестан однос појединих инвеститора према животnoj средини.

– Подсећамо да је претходно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у време док је на његовом челу била потпредседница Владе и министарка Зорана Михајловић, указивало на одређене проблеме, и обраћало се у више наврата тадашњем Министарству заштите животне средине дописима, од кога никад није добило одговор, а у којима је између осталог наведено да је неопходно извршити детаљну ревизију локација предвиђених катастром МХЕ из 1987. године, као и јасно дефинисати критеријуме за изградњу хидроелектрана и прецизно дефинисати зоне у којима би евентуално била забрањена изградња МХЕ Законом о заштити природе и Законом о заштити животне средине. Нажалост, и поред одређених најава у медијима, претходно Министарство заштите животне средине није предузело конкретне кораке по овим питањима, због чега се садашње Министарство рударства и енергетике определило да ово питање уреди кроз нови закон о обновљивим изворима енергије – наводе у Министарству рударства и енергетике.

Александар Јовановић Ћута, активиста покрета „Одбранимо реке Старе Планине“ каже за Данас да је изузеће већ изграђених или започетих малих хидроелектрана из забране градње у заштићеним подручјима, неприхватљиво и погрешно.

– У заштићеним подручјима нема места за мале хидроелектране јер се на тај начин уништавају реке у тим крајевима. Исто тако је неприхватљиво да се под образложењем да је реч о наводном јавном интересу граде нове хидроелектране у тим областима ако Влада Србије процени да то тако треба. Никаквог јавног интереса ту нема нити га може бити када се реке стављају у цеви и на тај начин нестају. Потпуно је бесмислено да се министарка рударства и енергетике Зорана Михајловић сада представља као наводни заштитник животне околине ако се зна да је управо она својевремено рекла да јој је жао што није изграђено свих 850 малих хидроелектрана како је планом било предвиђено – каже Јовановић.

Наш саговорник додаје да су „све реке у Србији под заштитом народа“ који неће дозволити да буду угрожене.

– У Србији не сме да постоји ниједна деривациона мала хидроелектрана јер стављање река у цеви представља злочин према њеном живом свету и природи. Такође, не сме да постоји ниједна мала хидроелектрана у заштићеним областима и свака од њих треба да буде порушена без обзира да ли је већ изграђена или је у фази изградње – истиче Јовановић.

Ива Марковић, из иницијативе „Право на воду“ каже за Данас да одлука која омогућава да већ изграђене и мале хидроелектране које се граде остану у заштићеним областима у којима ће законом бити забрањена њихова изградња не доноси жељене ефекте по заштиту природе.

– Изграђене МХЕ сваком годином наносе све више штете, која на тако постаје ненадокнадива, односно, чак и уколико се у некој будућности у институцијама јави савест и одговорност и уклоне МХЕ из заштићених подручја, то никада неће бити ни близу претходном природном стању – наводи Ива Марковић и додаје да је веома лоша пракса доношења закона који са једне стране уређују неку област а онда садрже чувено „али“, то јест изузетке и оградe.

Повезани екосистеми

– У Србији је под неким степеном заштите само 7,6 одсто територије, а према међународним обавезама, конвенција о биолошкој разноврсности, до 2020. је требало заштитити минимум 20 одсто. Ово значи да и многа подручја која тренутно нису у режиму заштите морају бити поштеђена од оваквог реметилачког фактора као што су мале хидроелектране. Чак и да никада не уђу под заштиту, сви водотокови су повезани екосистеми и поремећаји у једном делу свакако се осећају и узводно и низводно, па тако и у заштићеним подручјима. Многе МХЕ које се номинално налазе ван граница заштићеног подручја, заправо су метрима далеко од границе и свакако припадају том осетљивом екосистему – каже Ива Марковић.

(Данас)